

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մ Ա Ն Բ Ա Ն Կ Ա Բ

Ջրագրական թիւերակայ գաղթականների վերադարձի գործերով, եւ լուրջեան առիթ մի եղբոր թիւին, որ տեղի ունեցաւ նոյն ամի օրը, երբ գաղթականները պէտք է վերադարձան ինքանց կամ քանակութեամբ մասին: Եթէ չէր մոռացել գաղթականների համար պայմանաւորութիւն օր նշանակված էր Թիֆլիսում օգոստոսի 10-ը:

Նոյն այդ օգոստոսի 10-ին զինաթափութեան օր էր նշանակված Թիֆլիսում ապրող այն անձանց համար, որոնք սովորութիւն ունեւէին զինել իրանց զգեստի վրա: Գաղթականների հարցը շատ մեծ հարց էր: Եւ զրազմեցի նրանով:

Այսօր եւ մի քանի տող կը նուիրեմ զինաթափութեան:

— Վաղուց պէտք էր այդ զինաթափութեան կատարել, ասում էր ինձ ամառային կուրսի այգում իմ ծանօթներից մէկը:

— Վերջապէս կազմակերպեց զայն անգործների կատարած անմիտ եւ խաղաղակամ սխալագործութիւններից, վրա բերեց մի ուսուցիչ: Միթէ փողը ի շատէ կուրսորդական հասարակութեան մէջ թոյլատրելի կարող էր լինել զինվածների խումբ, որը խօսքի տակին ու գլխին դիմէր իր զայնիման: Դա ոչ միայն անպատեհութիւն էր, այլ եւ վիրաւորական մի հանգամանք այն երբ լոր քաղաքացիների համար, որոնք ամենեւին մտադիր չեն թրով համեմել իրանց խօսակցութիւնները եւ վէճերը:

— Եւ, ինչ էր մեծ նշանակութիւն տալիս խանջալ կապելուն, միջամտեց երրորդը: Դա սովորութեան նման մի բան է, աւելի ոչինչ: Ունայալ կապելը մի քանիսի համար անբան էլ գուցէ պահանջ էր, որքան փողապատ կապելը: Շատերի խանջալը իսկի որ ասեմ կարգին կըտրել էլ չէր կարողանում: Այնպէս մարդ էլ կայ, որի խանջալը փայտեց է չինված: Նա խանջալ կապում էր, որովհետեւ մօզա էր, բնորոշ ված էր խանջալ կապելը:

— Այդ այդպէս էլ, վրա բերեց առաջին խօսակցիցը, կան մարդիկ, որոնք միայն ձեռի համար են խանջալ կապում, բայց կան եւ շատերը, որոնք պատրաստ են իրանց կրած զէնքը գործի դնել եւ ինչպէս տեսնում ենք շատ անգամ էլ գործ են դրել հարբած կամ զայրացած ժամանակը: Վերապէս, այդպիսի անմիտ օգոստոսներ, որքան շուտ վերացվեն, այնքան աւելի լաւ:

Ուսակիցները պատմեցին զէնքեր Թիֆլիսի առօրեայ կենցաղից, որոնք զէնք կրողների չնորհիւ տեղի են ունենում մի շարք դժբաղդութիւններ եւ տխուր եղբորութիւններ:

Մեր խօսակցութեան ժամանակ մեզ մօտեցաւ մեր կուրսի յայտնի յաճախորդ Բուդաբերը: Նա լուռ լուռ էր խօսակցութիւնները, ժողովում էր եւ գլուխը թափ տալիս:

— Իս վաղ իմ փեղք արի էր քանի վրա, յայտնեց նա:

— Ինչպէս:

— Այ, ինչպէս, պատասխանեց նա: Իս էրկու ամիս օրաւ մեզ մէջ քանի կնիքներ էր յիշ սովորեցրի խանջալ կապելը: Թէ գուցէ՞ կուշտութիւն:

— Լուռ եմ:

Բուդաբեր Բուդաբերը պատմեց հետեւեալը: Վերկու ամիս օրաւ մեզ մէջ իրիցուն կանգնած էի մի Գոյօվիսկի պրօպէկտի վրա: Երբ վրայս տեսնեցի ինչպէս կնիքները մարդ կնիքներին մէջ: Նրանց էլ քիչ ճանաչում էի: Իրիքը խանջալով էին, մէկը անխանայար, չէնց վրա ինձ մօտեցան, իս առաջինը կտրեցի ու հանաքով խօսեցի:

— Դուք ինձ կու բաշխեք, ասեցի, մէ բան պիտի ձիգ ասիմ: Ամա չը նիղանաք:

— Ինչ բան, հրամայե՛ք, շուտաւ տուին կնիքները:

— Զիդէն էս մէկը, ասեցի իս, էն մէկը իրիքի վրա խելք է ինձ երեւում: Բեղաւաղ չեմ, թէ բեղաւաղ ի՞նչ րըւմ: Միայն թէ իմ:

— Զէ, բեղաւաղ չի՞նք ըլլում, ասեցին նրանք: ամա ինչ իս ուզում էր: Եւ ասի, ինչ նուր բան իս մօզօնի:

— Այ ինչ, ասեցի նրանց, ձիգ մէջ էս մէկը վրա կայ: Եւ առանց դուշմանի է ման գալի, համա դուք համալաւ ձիգ դուշմանը ձիգ հիգ ման ի՞նչ անում:

— Ինչ դուշման, արմըսն նրանք, ինչ իս դուք տալի:

— Արա դուշման չէ ինչ է էս ձիգ խանջալը, ասեցի իս նրանց: Դանա չի՞նք գիտի դրա գոտիքներին: Թէ մէ բեղաւաղ ի՞նչ պատահեց, թէ մէկը քու պատուին ու դամալին դիմաւ, էն նրաւում թուրը խաղում է: մէկ էլ քու տէնար խանջալը փուրը մտաւ: Ուրիշին էլ օպանեցրը ու քիգ էլ կորցրի: Եւ կորցրի: Ամա օս վրա կայ, էս անխանայար ապիւր, չի կորի ու չի կորցնի ոչովի: Կու իսկին նա էլ կու խիք, կօսին: Նա էլ կօսէ, ուրիշն կու տան: Նա էլ ուրիշն կու տալ: անմիղ կու սկսվի ու անմիղ էլ կու վրիչանայ:

— Դրուստ է ասում Բուդաբեր Բուդաբերը: Կրա բերեց նրանցից մէկը:

— Արա դրուստ չի, մէ լաւ փեղք արեք: Զիք հաւատ, վրա ասիմ, թէ էրկու օր էրկուն նուր մէկանց ուստ էկայ մի քանիսին: Դուք խօսք, լսեցինք, ասեցին նրանք ու խանջալը զէն գցեցինք ու շատ էլ լաւ է:

— Զիմի տեսնում ի՞նչ, պարծեցաւ Բուդաբեր Բուդաբերը, վրա իս վաղ իմ էր քանի փեղք արի ու ջէր ուրիշներին էլ խիքի իմ բերի:

Բուդաբեր Բուդաբերը պատմեց մի քանի ծիւղաղաղաբ փայտութիւններ խանջալաւորների մասին: Շատ ընտրող էին այն պատմութիւնները, որոնք ցայ էին տալիս խանջալ կրողներին մի քանիսի շափազանց վախկոտ եւ թուլ լատիւս լինելը: Դրանց մասին էլ մէկ ուրիշ անգամ:

Վրճին

ԳԻՒՂԻ ՔԱՆԱՆԱՆ

Անշնամային իրիկուն մը:

Գիշերուան ծխաղող մշուշը գիւղն ու դաշտը ծածկել էր համապարփակ:

Արտերու աշխատանքին ժխորը, ճամբաներու դանդաղ քայլերը, տուններու եւ ամբարներու մէջ խորտուր դադարած է: Ամեն բան խաղաղ է ու լուռ: Հեռաւոր պատուհաններուն ետեւ հազիւ թէ ճրագ մը արթնուն կը հսկէ:

Լուսինը կը ծագէ:

Լուսինը մշուշը կը ճերմկեցնէ ու կարծաթաւ զօծէ, երազի վերջիւումի մը պէս՝ գիշերին մէջէ դուրս ցայտեցնելով եկեղեցիին զանգաւ կատունը, գետափի կաղաթախները:

Երկու ստուերներ՝ յամր, երկնքում կը սահին տուններու երկայնքին յ վրա: Անոնք կը խօսին լուռ ձայնով: Յետոյ դուռն շէմբերու առջեւ կը լսեն: Երկուքը ըզլ քովի են:

Երիտասարդը՝ իր դեռատի բարեկամութիւնի վրէժն ընած է ու երբեմն անոր ուսին վրա կը ծռէ իր գլուխը: Երբեմն քնոյշ, անձայն համբոյր մը կը դրօշմ անոր մազերուն վրա:

Երկու սիրտարները, լուսնով ճերմկացած գիշերին մէջ կը լերթան վեհերու քայլերով:

Միւրջ գիշեր:

Մարգագետինները, պարտէզները, ցանկապատները, տունները, ճամբաները լուսնի գգող շողերով ողողված են ու խաղաղ գիշերուան խանդաղատանքին մէջ թմբած: Մացառներու եւ ծառերու ձիւղերուն վրա մշուշին արցունքները կը պաղպղակ Գորտերը իրենց անհաւոր տրտուշքը կը դնեն:

Շան հայելն մը լուռութիւնը կը զղորդէ:

Երկու սիրտարները իրենց քայլերը կշտապեն: Անոնք գետակին արծաթէ ժապաւենին կը հետեւեն: Հրապարակի եղեւնիներուն տակ, ժաման եւ գերեզմանատան բարձր պատերուն ստուերին մէջ կը թափառեն:

Բայց... տեսիլք... գիշերուան արհաւիրք:

Մեռելները իրենց գերեզմաններին երբ են ելեր սակայն... կենդանիներու հանգիստը խոտվելու...

Ինչ, սեւ, մահաշուկ ուրուական է որ ցըցուեցաւ, հին, գերեզմանատան պատերուն ետեւ, ճերմակ լուսնին տակ:

— Ծներ... ցարիլի պոնիլ... աղտոտ շնէր: Մարմնաւոր անտանայ: Մեղքի տալով իմ ծիւղ:

Ու պատէն լուռած քարերը կը տեղան:

Աղտոտ, ցարիլի պոնիլ:

Գիւղի քանանն է որ այսպէս՝ նոյնի տաւաքով մը՝ սիրոյ դէմ իր սարսափը՝ կեանքի դէմ իր ատելութիւնը կը յայտնէ:

Աղտոտ պոնիլի Դժժիք:

Երկու ջահները կը փախչեն սարսափահար իրարու ձեռք թող տալով:

Ու քանանն կը կենայ, հին, գերեզմանատան պատին վրա, գերեզմաններուն մէջտեղ, բարի եւ անուշ գիշերին մէջ, սիրոյ դէմ նախանձի ու չարութեան, կեանքի դէմ ատելութեան ու անգիտութեան ուրուականի մը պէս:

Փր. Թարգմ. Տիգրան

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՄԱՆ ԳՈՐԴԱՆԱԼԻԹԻՆԻՑ

23 օգոստոսի

ՊՕՋԱՆԱ. Պատասխանելով գաւառական լանդմարշալի ճանի, կայսրը ցաւակցութիւն յայտնեց, որ ուղեգրմանական ծագումի հպատակների մի մասը գտնարութեամբ է յարմարվում միապետութեան պայմաններին. պատճառը, երեւի, կաթոլիկ դատարանութեան դէմ ոտնձգութիւններ անելու երկուդն է եւ տեղական առանձնայատ-

կութիւնները եւ աւանդութիւններն են: Այդ երկու երկուդն եւս անպայման անհիմն են. սակայն աւանդութիւնները պատկանում են պատմութեան. նա ճանաչում է միայն Պրուսիային եւ հոգ կը տանէ, որ գաւառը անբաժան կապված լինի Պրուսիայի հետ, որպէս զի նա բուն պրուսական, գերմանական միայ:

ԽԱՐԿՈՎ. Այսօր հնազանդական համաժողովում զեկուցումներ արեցին Գորոզով, Սամոկլասով, Պելոսովսկի, Պետրով, Բորոզին, Այնալով, Դանիլովիչ, Ռէդին, Լիպովսկի, Սուզիչ, չէնկօ եւ Դրինով: Զորս սեկցիաներում, որոնց նախագահում էին Սիգով, Լեբեզեւ, Պապուցկի եւ Լիննիչենկօ: Երեկոյան ազնուականութեան ժողովարանի դահլիճում քաղաքային վարչութիւնը ճաշով պատուեց համաժողովի անդամներին. ներկայ էին երեք հարեւրից աւելի մարդիկ: Ծաշը շատ կենդանի անցաւ:

ՊԵՏԵՐՅԱՆ. Օգոստոսի 13-ից մինչեւ 21-ը Կլանտունեան, Պրիմօրեան, Ամուրեան եւ Զաբայկայեան շրջաններում խօշրայով հիւանդացողների թիւը նկատելի կերպով պակասում է, բայց Վլադիվոստոկէ: Բայկալեան լճից դէպի արեւմուտը խօշրային միմիայն մի դէպք կար: Զէլեբայնսկում—Օդէսայում շարունակվում են երեւալ ժամապատով հիւանդանալու կասկածելի նոր դէպքեր. օգոստոսի 11-ից մինչեւ 20-ը կրկին հիւանդացան 11 եւ նրանցից մեկան երկուսը. ընդամենը ներկայ տարվայ մայիսի 28-ից 21 հիւանդացողներ կային, որոնցից հինգը մեռան: Տարափոխիկ հիւանդութեան դէմ ձեռք առնելը միջոցների ընտելութեան մասնակցելու համար Օդէսա է ուղարկված կրկին բակտերիոլոգ պրոֆեսոր Վիսոկովիչ: Ի նկատի ունենալով, որ Օդէսայի դատարի Պէտրիշովի լոյսիւրայում կայ մի հիւանդ ժամապատի կողմից կասկածելի հիւանդութեամբ, Սէրբսի նախադապետին առաջարկված է բանալ նախադապետ եւ գաւառական օսանիտարական-գործադիր յանձնաժողովի գործողութիւնները Օդէսայի եւ նրան հարեւան գաւառների մէջ:

Թագաւոր Կայսրը Բարձրագոյն բարեհաճեց ընդունել հին գրականութեան սիրողների կայսերական ընկերութիւնը Իր հովանաւորութեան տակ:

ԲԵՐԼԻՆ. Ժամ: 2-ին կէսօրից յետոյ վախճանվեց պրոֆեսոր Բուդաբեր Վիրսով:

ՊՕՐՏ ԿԱՍՏՐԻՍ. (Ստամբուլից) Կղզու վրա, Եկա. «Դար» շաբաթը Մարտինիկայից եւ տեղեկութիւն բերեց հրաբխային օստոիկ արտալիճման մասին, որ տեղի է ունեցել անցեալ գիշեր: Ասում են, թէ 2000 մարդ են սպանվել: Բնակիչները խմբով հեռանում են Մարտինիկայից:

ՆԻՒ-ԵՕՐԿ. Նախագահ Բուդաբերը ընդունեց այսօր Օլեւո-Բէլում մեծ իշխան Բօրիս Վլադիմիրովիչին:

ՆԱՆՏ. Գնդապետ Սէն-Բէմի արդարացաւ զինուորական միմիտրի հրամանին չը հնազանդվելու մեղադրանքից, բայց դատաւարութեան մի օրովայ բանտարկութեան այն բանի համար, որ հրաժարվեց կատարել քաղաքացական իշխանութիւնների պտանջը:

24 օգոստոսի

ՊԵՏԵՐՅԱՆ. «Русский Инвалид»-ի մէջ տպագրված է «Բազմապատկապ կառավարութիւնը, ի միջի այլ անձերի, ուղարկել է հրաւիրագրեր՝ ներկայ լինելու ազատարար պատերազմի քանակահատկանի յօդանունին» եւ հետեւեալ անձերին:—պահեստի գործի մէջ գտնվող ինքանիստ զինուորականները Լէպին եւ Գոլովոստովին, գեներալ-լեյտենանտներ Եվդէնովսկի, Կլեվեզային, Սառանչովին, Սուրբախովին, Բարա-նովսկուն, Պոտեմազինին եւ Զինօնչովին եւ գեներալ-մայոր Սերվարէիլին: Երբ վեհաժողովը ժամանակի սղութեան պատճառով անհնար է հաստատագրել իմանալ յիշեալ անձերի բնակութեան տեղերը, ուստի այդ հրաւիրագրերը մնացին առանց ուղարկվելու, եւ վերջիցեալ անձինք, նրանց տանալու համար, պիտի դիմեն գլխաւոր յաւաքին: Բազմապատկապ զինուորականները տեղի պիտի ունենայ Սեւաստօպոլից սեպտեմբերի 11-ին:

«Перовская Вёдомости» լրագրում տպագրված է Բարձրագոյն հաստատված՝ Սինօդի որոշումը հոգեւոր սեմինարիաների մանկավարժական ժողովների կազմի եւ վարչութիւնների փոփոխութեան մասին:

ԽՈՐԱԳԻՐ. ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԳԱՆԱԹԱՐ

Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՆԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ

ԽՍԱՀԱԿ ՄԷԼԻԻՐ-ԱՂԱՄԱԵԱՆ

Электротпечатная Гозна. Издат. Т-ва. В.-Ванская ул.